

Työ- ja elinkeinoministeriölle

Viite: VN/16669/2026

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle työaikalain ja eräiden muiden lakien muuttamiseksi

Yleiset huomiot

Teknologiateollisuus ry pitää tärkeänä esityksen tavoitetta puuttua tiukemmin työperäiseen hyväksikäyttöön. Ehdotetulla laiminlyöntimaksulla ei kuitenkaan saavutettaisi tehokkaasti haluttuja tavoitteita, minkä vuoksi Teknologiateollisuus vastustaa esityksen toteuttamista.

Laiminlyöntimaksu ei kohdentuisi tehokkaasti niihin yrityksiin, joissa on ilmennyt merkittäviä väärinkäytöksiä. Tällaiset yritykset olisivat usein esimerkiksi ehtineet poistua maasta tai lopettaa toimintansa ennen kuin laiminlyöntimaksua olisi ehditty määrätä. Seuraamusjärjestelmä on jo nykyisin kattava, ja sen laajentamisen sijaan tulisi edistää työsuojeluviranomaisen nykyistä paremmat mahdollisuudet kohdentaa valvontaa sinne, missä merkittävimpiä väärinkäytöksiä on tapahtunut.

Teknologiateollisuus ry edustaa sekä työnantajaliittoon kuuluvia että järjestäytymättömiä yrityksiä. Teknologiateollisuus pitää tärkeänä ja perusteltuna, että työehtosopimusosapuolten mahdollisuudet sopia työvuoroluetteloa koskevista järjestelyistä säilyvät ennallaan. Työvuoroluetteloon liittyvä sopimismahdollisuus on vakiintunut osa suomalaista työmarkkinajärjestelmää, eikä seuraamusjärjestelmää koskevan uudistuksen tule johtaa tämän sopimismahdollisuuden rajoittamiseen. Sopimismahdollisuuksien säilyttäminen on myös johdonmukaista suhteessa hallituksen tavoitteeseen edistää paikallista sopimista. Järjestäytyneiden työnantajien osalta työehtosopimusten noudattamiseen liittyy lisäksi työehtosopimusjärjestelmään kuuluva oma valvonta- ja seuraamusjärjestelmä, joka on toimiva ja tehokas.

Huomiot ehdotetuista laiminlyöntimaksuista ja niiden määristä

Teknologiateollisuus pitää ehdotettua laiminlyöntimaksun enimmäismäärää, 10 000 euroa ja useammasta teosta yhteensä 15 000 euroa, yhdenmukaisena ja vertailukelpoisena muihin vastaavan kaltaisiin laiminlyönti- tai seuraamusmaksuihin nähden. Kiinnitämme kuitenkin

huomiota siihen, että laiminlyönti- tai seuraamusmaksujen suuruuden lisäksi myös niiden perusteiden ja edellytysten, joiden nojalla maksu voitaisiin määrätä, tulisi lähtökohtaisesti määräytyä yhdenmukaisesti eri esitysten kohdalla. Tällä hetkellä vaihtelua on eri esitysten ja lainsäädäntöjen välillä.

Huomiot laiminlyöntimaksun määräämisen arvioinnissa huomioon otettavista seikoista

Teknologiateollisuus katsoo, että esityksessä on välttämätöntä täsmentää, missä tilanteissa ja minkä toiminnan seurauksena laiminlyöntimaksu voitaisiin määrätä.

Lisäksi on selkeytettävä laiminlyöntimaksun suhdetta muihin työsuojeluviranomaisen käytössä oleviin valvontakeinoihin ja seuraamuksiin. Laiminlyöntimaksun soveltamisala tulisi rajata vain suurinta moitittavuutta osoittaviin tekoihin. Esityksessä on todettava yksiselitteisesti, että laiminlyöntimaksua ei voitaisi määrätä niissä lievemmissä tilanteissa, joissa työsuojeluviranomainen on antanut puutteen korjaamiseksi vain toimintaohjeen, eikä kehotusta.

Esityksessä on myös todettava täsmällisemmin, että laiminlyöntimaksu voitaisiin määrätä yksittäistapauksellisen kokonaisharkinnan perusteella vain siitä samasta toiminnasta, jonka korjaamiseksi on annettu kehotus, mutta jota ei ole kehotuksesta huolimatta korjattu. Työsuojeluviranomaisen toiminnan ensisijaisena tarkoituksena on valvonnan, neuvonnan ja ohjeistuksen keinoin saada puutteellinen toiminta korjattua. Kevyempien ohjauskeinojen tulisi siten aina olla ensisijaisia sanktioluonteisiin hallinnollisiin seuraamuksiin nähden. On myös huomioitava, että rikosoikeudellinen seuraamusjärjestelmä on jatkossakin käytössä kaikista vakavampien laiminlyöntien varalta.

Huomiot perusteista, jolloin laiminlyöntimaksua ei tule määrätä

Laiminlyöntimaksun määräämättä jättämisen osalta Teknologiateollisuus viittaa tässä lausunnossa esitettyihin näkemyksiin koskien laiminlyöntimaksun ja muiden seuraamusten (toimintaohje, kehotus, uhkasakko) välistä suhdetta.

Kaksoisrangaistavuuden kiellon huomioiminen ehdotuksissa

Laiminlyöntimaksun ja työsuojeluviranomaisen käytössä olevan uhkasakon välinen suhde jää esityksessä epäselväksi. Teknologiateollisuus katsoo, että kaksoisrangaistavuuden kiello tulee huomioida paremmin näiden seuraamusten välisen suhteen arvioinnissa.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytännössä kaksoisrangaistavuuden kiellon soveltamisala ei rajoitu vain varsinaisiin rikosoikeudellista rangaistusta koskeviin tuomioihin, vaan se ulottuu myös erilaisiin rangaistusluonteisiin hallinnollisiin seuraamuksiin. Myös perustuslakivaliokunta on korostanut, että jos hallinnollinen seuraamus on rangaistusluonteinen, on sitä pidettävä rikosoikeudellisena seuraamuksena kaksoisrangaistavuuden kielloa arvioitaessa. Nyt ehdotettu laiminlyöntimaksu on tällainen rangaistusluonteinen hallinnollinen seuraamus. Myös uhkasakossa on rangaistusluonteisen hallinnollisen seuraamuksen piirteitä. Se voidaan määrätä sanktiona silloin, jos työnantaja ei ole korjannut laiminlyöntiin johtanutta virheellistä toimintaa velvoitteesta huolimatta.

Kaksoisrangaistavuuden kiello huomioon ottaen Teknologiateollisuus katsoo, että esitystä tulisi muuttaa siten, ettei laiminlyöntimaksua ja uhkasakkoa voitaisi määrätä samasta laiminlyönnistä. Esitystä tulisi vähintäänkin täsmentää siten, että uhkasakon olisi aina oltava ensisijainen seuraamus laiminlyöntimaksuun nähden. Lisäksi, jos uhkasakko on määrätty, tulisi se aina ottaa huomioon laiminlyöntimaksun määrää arvioitaessa. Tämänhetkisen esitysluonnoksen mukaan uhkasakko voisi olla peruste alentaa laiminlyöntimaksua vain silloin, kun se on ollut suuruudeltaan huomattava.

Muut mahdolliset huomiot

Esitysluonnoksessa ei ole lainkaan arvioitu, voitaisiinko olemassa olevaa kattavaa seuraamusjärjestelmää keventää joiltain osin. Näkemyksemme mukaan uusia seuraamuksia harkittaessa tulisi aina arvioida olemassa olevien seuraamusten tarpeellisuus ja tehokkuus ja se, muodostuuko seuraamusjärjestelmä kokonaisuudessaan selkeäksi ja oikeasuhtaiseksi.

Lisätiedot:

Emma Stavén, työmarkkina-asiantuntija, emma.staven@teknologiateollisuus.fi,
puh. 050 549 1144